

Factsheet Green Deal

Samen ondernemen in landbouw en natuur van Het Groene Woud en Kempen-Meierij*

Betrokken partijen: Staatsbosbeheer Regio Zuid, Natuurmonumenten Midden-Brabant, Brabants Landschap, Biologische Producentencoöperatie Kempen-Meierij, Agrarische Natuur Vereniging Het Groene Woud, Brabantse Milieufederatie.
Rijksoverheid, Provincie Noord-Brabant

Beschrijving van het initiatief

Partijen willen in de regio verdergaande en nieuwe vormen van samenwerking tussen boeren en terreinbeherende organisaties (TBO's) verkennen en realiseren. Dit heeft bedrijfsmatige voordelen voor terreinbeheerders en voor boeren. In de praktijk spreken boeren en terreinbeheerders in onvoldoende mate elkaars taal. Er is een flinke investering in tijd, kennis, expertise en samenwerking nodig om beide partijen nader tot elkaar te brengen en vooral elkaars taal te leren spreken en verstaan. Boeren en TBO's kunnen de extra tijdsinspanning die nodig is om nieuwe vormen van samenwerking te verkennen, te testen en te realiseren niet in hun reguliere bedrijfsvoering inpassen. Hiervoor is tijd, procesbegeleiding en expertise nodig.

Doelen:

1. Twee gezamenlijke beheersarrangementen die TBO's en (groepen) boeren wederzijds meerwaarde opleveren in termen van natuur en biodiversiteit, agrarische productie, bedrijfsverbreding, financieel rendement en maatschappelijk draagvlak;
2. Gezamenlijk realiseren van natuur op eigen bedrijf bij boeren en dit breed communiceren.

In twee gebieden zullen nieuwe vormen van samenwerking opgepakt worden: pilot De Hilver en pilot Het Groene Woud.

Resultaten

- Meer zichtbare biodiversiteit en natuur op de agrarische bedrijven.
- Twee regionale samenwerkingsovereenkomsten tussen groepen boeren en terreinbeheerders in minimaal twee gebieden. De samenwerking heeft betrekking op 300 tot 500 ha. waarbij tussen 30 tot 50 boeren betrokken zijn.
- Bedrijfsverbreding door boeren om natuurwerkzaamheden voor TBO's goed in te passen in hun bedrijfsvoering.
- Kruisbestuiving van kennis over natuurbeheer en bedrijfsmatige optimalisatie tussen boeren en TBO's.

Prestaties van betrokken partijen

1. Inbreng van kennis over (agrarisch) natuurbeheer, betrokkenheid in het samenwerkingsproces, kennisontwikkeling en uitvoeringscapaciteit. Partijen leveren hiervoor personele capaciteit en tijd.

2. Langjarige afspraken 2012-2015 tussen TBO 's en groepen boeren over duurzaam gebruik en beheer van natuurgronden in de twee pilotgebieden volgens gezamenlijk opgestelde beheerplannen waardoor een duurzame werkrelatie tot stand komt.
3. Kostenbesparing. Boeren optimaliseren samen met TBO's het beheer en verwaarden reststromen (biomassa) in de bedrijfsvoering.

Tegenprestaties van Rijks- en Provinciale overheid

1. De Rijksoverheid ondersteunt deze nieuwe regionale samenwerkingsvormen tussen (groepen) boeren en terreinbeheerders met een financiële bijdrage voor procesbegeleiding en praktische kennisontwikkeling.
2. De Rijksoverheid onderzoekt aanpassingsmogelijkheden in milieuregelgeving om schone en onverdachte reststromen uit natuurgebieden onder veldomstandigheden, of binnen het agrarische bedrijf, nuttig toe te passen.
3. Rijk en provincie zorgen voor een vast aanspreekpunt waar belemmeringen bij de uitvoering van wet- en regelgeving die in het project naar voren komen kunnen worden aangekaart.
4. De provincie stimuleert als regelingseigenaar STIKA (stimuleringskader Groenblauwe Diensten) in samenwerking met gemeenten daar waar mogelijk de ruimere inzetmogelijkheden van groen-blaue diensten.

Trekkers: Jan van den Broek, Biologische Producentencoöperatie Kempen-Meierij, Gerard Jonkman, Staatsbosbeheer; Dion Heerkens, BION Food & Agriculture; Udo Prins, Louis Bolk Instituut.

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Nico Bos en Joop van Bodegraven, Ministerie EL&I, Janita Aanen, Ministerie I en M.

Factsheet Green Deal 'Biodiversiteit en Economie'

Betrokken partijen: De Green Deal Biodiversiteit en Economie wordt ondertekend door: Hans Alders, voorzitter Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen; Rein Willems, voorzitter Platform Biodiversiteit en Bedrijfsleven¹; Minister Verhagen (EL&I) en Staatssecretaris Atsma (IenM) namens de Rijksoverheid.

Beschrijving initiatief

Op advies van de Taskforce spreken partijen af te streven naar de vorming van een publiek-private samenwerking (PPS) tussen het Platform Biodiversiteit en Bedrijfsleven enerzijds en de Rijksoverheid anderzijds om gezamenlijk te werken aan verduurzaming van de economie ('groene groei'). Het Platform gaat daartoe verder onder de naam 'Platform Biodiversiteit, Ecosystemen en Economie'. Hiermee komt een kader tot stand voor de uitvoering van de Taskforce-adviezen voor zover deze niet bij al bestaande verbanden is belegd (zoals het Initiatief Duurzame Handel (IDH) en het Interdepartementaal Programma Biobased Economy (IPBE)). Het betreft onder andere: de concretisering van het concept 'No Net Loss' (indicatoren, monitoring en benchmarks, en compensatie d.m.v. habitatbanking), bevordering van bewustwording, onderwijs en educatie, het garanderen van lokale participatie, het bevorderen van optimaal landgebruik, nieuwe vormen van publiek-private financiering, het doen uitvoeren van kosten-batenanalyses van prijsspraken, het bevorderen van goed bestuur en publiek-private samenwerking in ontwikkelingslanden, de vorming van coalities met betrokken actoren in andere Europese landen en de ontwikkeling van een kennis- en innovatieagenda rond ecosystemen, biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen.

Resultaten vanuit de partners:

1. Vorming van bovengenoemde PPS. Het Platform zal daartoe ontwikkelingsorganisaties en kennisinstellingen uitnodigen lid te worden van het Platform.
2. Het Platform zal het volgende uitvoeren:
 - In samenwerking met IDH en het IPBE en eventueel andere verbanden bevorderen dat gewerkt wordt aan realisatie van 'groene groei';
 - Opstellen van een meerjarenplan met een uitvoeringsagenda, een stappenplan en voorstellen voor de monitoring van de uitvoering daarvan, met als vertrekpunt de bovenvermelde opsomming;
 - Initiëren, aansturen en/ of faciliteren van innovatieve projecten;

¹ Het Platform Biodiversiteit en Bedrijfsleven is in november 2010 ingesteld door VNO-NCW, MKB-Nederland, LTO Nederland, IUCN NL, Vereniging Natuurmonumenten, Vlinderstichting, Stichting Natuur en Milieu, Wetlands International, Shell, DSM, Recron, en IDH; in het kader van deze publiek-private samenwerking uit te breiden met personen namens organisaties voor ontwikkelingssamenwerking en uit de kenniswereld.

- Het ontwikkelen van een kennis- en innovatieagenda;
- 3. Bij financiële bijdragen door de Rijksoverheid is uitgangspunt dat het deelnemend bedrijfsleven en/of andere partners een dergelijke bijdrage ten minste matcht, desgewenst in de vorm van inzet van menskracht en/of faciliteiten;
- 4. Vorming van een secretariaat voor deze PPS en uitwerking van een bekostigingsmodel daarvoor voor 1 juli 2012, met evenwichtige bijdragen van deelnemende partijen.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

Ad 2:

- Het Rijk stelt budget beschikbaar ter ondersteuning van de te ondernemen programma's en projecten in het kader van de uitvoeringsagenda, op basis van een meerjarenprogramma overeengekomen tussen Rijksoverheid en Platform;
- Rijksoverheid en Platform voeren periodiek overleg gericht op het jaarlijks goedkeuren en monitoren van de uitvoeringsagenda.

Ad 4: Het Rijk biedt personele ondersteuning voor het secretariaat (inhoudelijk aangestuurd door het Platform);

trekker: Rein Willems, voorzitter Platform

aanspreekpunt Rijksoverheid : Henk de Jong (IPB)

Factsheet Green Deal Biomimicry

Betrokken partijen: Initiatiefnemer is Stichting BiomimicryNL.

Consortium van partners: Technische Universiteit Delft, BELW advies bv, draaijer+partners B.V., Brainport Industries Coöperatie U.A., FastFact, Interface Nederland b.v. (InterfaceFLOR).

Beschrijving initiatief

Biomimicry is een internationaal sterk groeiend multidisciplinair vakgebied waarbij de natuur wordt ingezet als inspiratiebron voor innovaties. BiomimicryNL maakt deel uit van een internationaal netwerk. Het doel is om biomimicry ook in Nederland meer gestructureerd in te zetten voor duurzame innovaties. Hiertoe wordt ondermeer de kennisinfrastructuur versterkt en een aantal iconprojecten, gekoppeld aan het topsectorenbeleid, gerealiseerd.

Resultaten vanuit Stichting BiomimicryNL en haar partners:

1. plan van aanpak hoe in Nederland kennisinfrastructuur te versterken en realiseren Platform/netwerk PPS voor biomimicry in NL (in 2012)
2. realisatie 2 iconprojecten gericht op waterbased-chemistry en gebiedsontwikkeling: Landelijk Strijp/brainport Eindhoven (in periode 2012-2015)
3. oprichten Revolverend Innovation for conservationfonds (winst uit biomimicry-projecten wordt ingezet voor nieuwe biomimicry-projecten en behoud biodiversiteit in 50/50verdeling).

Tegenprestatie Rijksoverheid:

Ad 1: bijdrage in personele capaciteit gericht op organisatorische ondersteuning in het bij elkaar brengen van partijen en organiseren/faciliteren van de bijeenkomsten.

Ad 1: bevorderen koppeling aan topsectoren

Ad 1: financiële bijdrage aan onderzoek (à 100.000)

Ad 2: bevorderen koppeling aan topsectorenbeleid (2.1 waterbased chemistry), inzet bestaande kennis en bijdrage externe evaluatie (2.2 gebiedsontwikkeling en monitoring), personele ondersteuning en publiciteit.

Ad 2: Leveren van maatwerk in opheffen belemmeringen en/of een stimuleringsincentive (evt. via fonds. Zie ad 3).

Ad 3: tot maximaal 100.000,- startkapitaal voor het revolverend fonds (bedrag is gelijk aan bijdrage derden tot een maximum van 100.000,-)

trekker: Saskia van den Muijsenberg/Bas Sanders (Stichting BiomimicryNL)

aanspreekpunt Rijksoverheid : Marian Hopman/Henk de Jong (IPB)

Factsheet Green Deal *Producterend Landschap*

Betrokken partijen: Staatsbosbeheer en LTO Nederland

Beschrijving initiatief

Agrarische ondernemers en Staatsbosbeheer ontwikkelen op gebiedsniveau nieuwe vormen van samenwerking. Ze geven een impuls aan de ontwikkeling van biodiversiteit in natuurgebieden en daarbuiten. De essentie is om het natuur- en agrarisch cultuurlandschap duurzaam te beheren en gebruiken. Het bodemwatersysteem staat daarbij centraal. Samen zoeken partijen een balans tussen ecologie en economie, zij zijn transparant naar elkaar en verankeren natuurbeheer en ontwikkeling in lokale gemeenschappen en hun economie.

Met nieuwe arrangementen van samenwerking beogen partijen een efficiënter en kwalitatief beter beheer van natuur en landschap te ontwikkelen, de omgevingskwaliteit voor natuur te verbeteren, het gebruik en beleving van natuur te versterken en bij te dragen aan een betere landbouwstructuur. In deelgebieden in verschillende regio's in het land is deze nieuwe manier van samenwerken aan het ontstaan en we gaan we deze stimuleren en faciliteren in een open Community of Practice. Staatsbosbeheer en LTO gaan het programma leiden. Zij nodigen Provincies en waterschappen uit om te participeren. De Green Deal wordt uitgevoerd binnen enkele praktijksituaties: zogenoemde ateliers. In Zuid is dat de Westelijke Langstraat, in Oost het Staphorsterveld, in Noord het Westerkwartier en in West is het polder Mijnden. De inzet van de partijen is als volgt:

Staatsbosbeheer:

Staatsbosbeheer draagt een deel van de zeggenschap over het operationele beheer van gebieden over aan lokale ondernemers en hun organisaties. Daarvoor worden procedures en voorwaarden voor verpachting van natuurgrond heroverwogen. Staatsbosbeheer zet zich in voor optimalisering van functies, eigendom en pacht stelt zij in dienst daarvan. Samen met de ondernemers investeren zij in beheer- en onderhoudsplannen waarbij zowel oog is voor de ecologie als de economie. Met de kennis en ervaring ondersteunt Staatsbosbeheer de ondernemers in beheer en ontwikkeling van natuur.

LTO Nederland:

LTO is een vereniging die haar leden inspireert en ondersteunt in ondernemerschap met natuur. Dat doet zij door haar leden en lokale organisaties van boeren te ondersteunen bij het ontwikkelen van beheerplannen en bedrijfsstrategieën voor ondernemen met natuur. Onderdelen daarvan zijn nieuwe vormen van landgebruik die leiden tot een betere omgevingskwaliteit voor natuur, innovaties in gebruik en exploitatie van producten uit de natuur, etc. LTO zet zich in voor de ontwikkeling van kennis en kwaliteit van ondernemerschap in natuur.

Rijksoverheid:

Het Rijk zal naar aanleiding van ontwikkelingen in de ateliers, in afstemming met de provinciale overheid, meedenken om oplossingen voor knelpunten te zoeken binnen wet en regelgeving, bijvoorbeeld m.b.t. Natura 2000. Het Rijk zorgt voor ontwikkeling en verspreiding van relevante kennis vanuit de onderzoekinstellingen. Het Rijk investeert en ondersteunt het proces om te komen tot deze nieuwe en efficiëntere vormen van samenwerking binnen de Community of Practice.

Trekker: Judith Zengers (ZLTO), Ad de Schutter (Staatsbosbeheer), Wim Dijkman (Initiatief Bewust Bodemgebruik)

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Nico Bos en Joop van Bodegraven (Ministerie van EL&I)

Factsheet Green Deal Tijdelijke Natuur

Betrokken partijen:

Het Havenschap Delfzijl/Eemshaven (Groningen Seaports), Haven Amsterdam, Roelofs Zandwinning, De 12Landschappen, Cascade Vereniging zand- en grindproducenten, De Vlinderstichting, ministerie van EL&I.

Beschrijving initiatief

InnovatieNetwerk ontwikkelde het concept Tijdelijke Natuur en werkt met diverse partijen aan de doorontwikkeling en implementatie van dit concept.

Momenteel wacht meer dan de 35.000 hectare grond in Nederland op een bestemming als woningbouw, infrastructuur, bedrijventerrein of ontgrondingen. Soms duurt het tien jaar of langer voordat deze uiteindelijke bestemming ook echt wordt gerealiseerd. Met het concept Tijdelijke Natuur kan op deze terreinen waardevolle natuur ontwikkelen terwijl de grondeigenaar de garantie heeft dat de uiteindelijke bestemming niet in gevaar komt.

In de praktijk komen belemmeringen naar boven en deze vragen dringend om een oplossing. De acht partijen die op 13 december de Green Deal Tijdelijke Natuur tekenen, gaan de in de praktijk naar voren gekomen problemen gezamenlijk oplossen. Daarmee wordt de weg geplaveid voor een grootschalige toepassing van Tijdelijke Natuur

Resultaten:

1. Vormgeving Alliantie Tijdelijke Natuur (ATN) door grondeigenaren voor onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring
2. Minimaal vijf voorbeeldprojecten waarin grondeigenaren ruimte geven aan tijdelijke natuur en in samenwerking met de praktijk een oplossing zoeken voor acht benoemde belemmeringen. De voorbeeldprojecten zijn een sprekend voorbeeld voor andere grondeigenaren zodat ook die zullen kunnen bijdragen aan groei van het areaal tijdelijke natuur
3. Communicatie door ministerie, grondeigenaars en belangenorganisaties over het concept Tijdelijke Natuur
4. Adviezen over manieren waarop, op vrijwillige basis, de biodiversiteitswaarde van de tijdelijke natuurgebieden kan worden verbeterd.
5. Beleidslijn Tijdelijke Natuur en verankering (inspanningsverplichting) van de mogelijkheid tot Tijdelijke Natuur in de (memorie van toelichting van de) nieuwe wet Natuur.

Tegenprestatie Rijksoverheid

1. Ondersteuning van de vijf voorbeeldprojecten met ambtelijke en financiële (100.000) capaciteit voor een periode van drie jaar gericht op het wegnemen van de acht belemmeringen;
2. Inspanningsverplichting om overige bestuursorganen en bevoegde gezagen binnen provincies, gemeenten en waterschappen, aan de voorbeeldprojecten te verbinden.
3. Coördinatie van de ecologische monitoring van de voorbeeldprojecten en communicatie en publicaties hierover.
4. Evaluatie van de resultaten van de voorbeeldprojecten door 'peer reviewers'.
5. Inspanningsverplichting om de concept-beleidslijn Tijdelijke Natuur zo spoedig mogelijk om te zetten in een definitieve beleidslijn.
6. Inspanningsverplichting om het concept Tijdelijke Natuur op te nemen in de (memorie van toelichting bij de) nieuwe wet Natuur en overgangsrecht nieuwe wet Natuur.

trekker: Nico Beun (InnovatieNetwerk)

aanspreekpunt Rijksoverheid : Hans van den Heuvel/Jan van Spaandonk (NLP)

Factsheet Green Deal: Biodiversiteit Oosterschelde partnership en Rijksoverheid

Betrokken partijen:

Producentenorganisatie van de Nederlandse Mosselcultuur, de Vereniging voor de Mosselhandelaren, de Nederlandse Oestervereniging, Stichting Ark, de Vereniging Natuurmonumenten, Sportvisserij Zuidwest Nederland, de gemeente Reimerswaal, Nationaal Park Oosterschelde en de Provincie Zeeland.

Beschrijving initiatief

In de Kom van de Oosterschelde is, als gevolg van de Deltawerken, zowel de natuurkwaliteit als de kwaliteit van het mossel/oesterproductiegebied de laatste jaren sterk achteruitgegaan. Door de aanvoer van zoet, nutriëntenrijk water gecontroleerd te vergroten (middels een doorlaatmiddel bij de Oesterdam) is de verwachting dat deze situatie verbetert. Met deze Green Deal wordt de haalbaarheid van realisatie verkend en wordt een coalitie van investeerders voor realisatie ontwikkeld.

Prestatie partners:

- 1. Programma van Eisen.** Een Programma van Eisen voor een doorlaatmiddel in de Oesterdam op basis van randvoorwaarden vanuit de schelpdiersector, natuur, vismigratie, veiligheid, recreatie, waterbeheer en dijkbeheer;
- 2. Verkenning & analyse alternatieven en kansen opschaling.** Een verkenning en analyse van de mogelijke ingrepen (doorlaatmiddel), inclusief de mogelijkheden van functie-combinatie. Daarnaast wordt een verkenning gemaakt van de kansen om het voorbeeldproject ook elders te realiseren;
- 3. Business case.** Een business case van de directe economische voordelen voor de schelpdiersector van de vergroting van de inlaat van de zoet, nutriëntenrijk water;
- 4. Technisch ontwerp, kostenraming en visualisatie.** Een technisch ontwerp en kostenraming van het meest kansrijke alternatief;
- 5. Vergunningenoverzicht.** Een overzicht van benodigde vergunningen en vergunningen management;
- 6. Monitoringsvoorstel.** Een monitoringsvoorstel voor monitoring van de ontwikkelingen voor de schelpdiersector en de natuur voor een periode van 3 jaar;
- 7. Samenwerkingsovereenkomst.** Een samenwerkingsovereenkomst tussen private, publieke en maatschappelijke partijen voor de aanleg en monitoring van het project.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

1. De Rijksoverheid spant zich in om bij te dragen aan de voorbereidingen voor het realiseren van een doorlaatmiddel. Daarbij zal de Rijksoverheid onder meer Imares, LEI, Deltares en Rijkswaterstaat Zeeland betrekken;
2. De Rijksoverheid stelt binnen de relevante wettelijke kaders en ter ondersteuning van deze Green Deal een financiële bijdrage van maximaal € 20.000,- beschikbaar voor zover dit strookt met de toepasselijke staatssteunregels;
3. De Rijksoverheid zal de mogelijkheden van de inlaat van zoet, nutriëntenrijk water in de

- Oosterschelde bezien en dit beschouwen als een proefproject voor natuur en schelpdiersector;
4. De Rijksoverheid spant zich in om de procedures van de verschillende vergunningen voor aanleg en monitoring van een doorlaatmiddel voortvarend op te pakken;
 5. De Rijksoverheid spant zich in om investeringsbudget te zoeken als co-financiering voor de realisatie van het voorbeeldproject en de uit te voeren monitoring.

Trekker: Tjeerd Blauw (provincie Zeeland)

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Hindrik Jan Knot/Rolf Ruks (DRZ), Leo Adriaanse (RWS-Zeeland)

Factsheet Green Deal: Biodiversiteit+label

Betrokken partijen: Kruidenier Groep BV, NAJK, CREM, SMK en Vogelbescherming Nederland

Beschrijving initiatief

Ontwikkelen en in de markt zetten van een Biodiversiteit+label voor agrarische producten met als doel een financiële beloning uit de markt te creëren voor agrarische productie waarbij negatieve impacts op biodiversiteit substantieel worden gereduceerd en/of positieve impacts worden gerealiseerd. Kruidenier wil het marktmechanisme in samenwerking met haar ketenpartners (inclusief pilot agrariërs) en derde partijen opzetten (waaronder CREM, Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) en Stichting Milieukeur (SMK)) om zodoende de benodigde expertise te mobiliseren en een goede basis te leggen om resultaten op te schalen. Het Biodiversiteit+ label zal na ontwikkeling voor alle marktpartijen toegankelijk zijn. Het is de bedoeling dat SMK na ontwikkeling het systeem gaat beheren, waarbij de kosten hiervoor worden betaald door marktpartijen.

Prestatie Kruidenier:

1. Het ontwikkelen van criteria op basis waarvan landbouwproducten kunnen worden gecertificeerd als Biodiversiteit+.
2. Het testen van criteria in de praktijk met agrariërs.
3. Het opzetten van een terugverdienmodel om agrariërs te belonen c.q. gemaakte kosten te vergoeden voor hun bijdrage aan behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit.
4. Het ontwikkelen van een marketingstrategie om Biodiversiteit+ gecertificeerde landbouwproducten in de markt te zetten.
5. Het ontwikkelen van een training voor agrariërs.

De planning is dat in 2013 de eerste Biodiversiteit+ gecertificeerde landbouwproducten op de markt komen.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

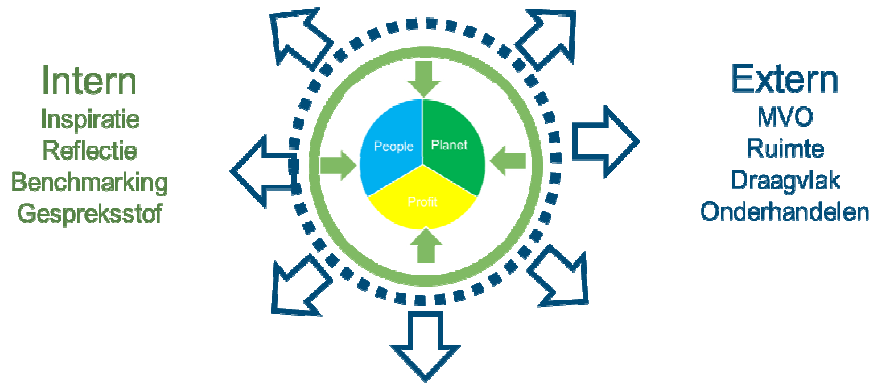
1. Het inzetten van kennis over beleid o.a. om ervoor te zorgen dat de kernpunten van het (agro)biodiversiteitsbeleid in het Biodiversiteit+ label worden geadresseerd.
2. Het inzetten van bestaande economische en agronomische kennis en bevorderen van samenwerking en bundeling van krachten van de partijen van de Green Deal. Daarnaast wordt een inspanning geleverd om de Green Deal onderdeel te laten zijn van het innovatiecontract AgroFood.
3. Het leveren van een inspanningsverplichting ten aanzien van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (2014-2020) waar een deel van de inkomenssubsidie wordt gereserveerd voor ecologisch beheer van landbouwgrond. Bij uitvoering worden krachten gebundeld, waarbij o.a. provincies een cruciale rol spelen.
4. Het creëren van publiciteit: o.a. minister EL&I neemt eerste product met label in ontvangst.

Trekker: Christy Kool (Kruidenier Groep BV)

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Marian Hopman (ELenI)

Factsheet Green Deal: Het Landgoedbedrijf

Betrokken partijen: Initiatiefgroep Het Landgoedbedrijf bestaande uit de dames drs J.B.Ch. Rauwenhoff, drs E.C.M. Cremers, drs M.C.I. barones van Hövell tot Westerflier - barones Speyart van Woerden en de heer jhr. ir W. H.J. de Beaufort.

Beschrijving initiatief:

De Initiatiefgroep wil het maatschappelijk ondernemerschap op landgoederen versterken, en dat richten op de behoeften in de moderne samenleving. De Initiatiefgroep wil bereiken dat de landgoedondernemer de ruimte krijgt die hij/zij nodig heeft om dit doel te realiseren. De Initiatiefgroep wil dit bereiken door een actieve dialoog van landgoedeigenaren met overheden en kennisinstellingen te bewerkstelligen en passende instrumenten te ontwikkelen.

Prestatie Initiatiefgroep:

1. Ontwikkelen handreiking voor het omgaan met de integraliteit van landgoederen ten behoeve van besluitvorming door overheden over wetten, regels en richtlijnen.
2. Landgoedeigenaren bij elkaar in de keuken laten kijken en het wederzijds begrip tussen landgoedeigenaren en de relevante regionale partijen versterken zodat een vruchtbare dialoog kan ontstaan over de landgoedvisie, ontwikkeling en vergunningverlening.
3. Versterken ondernemerschap landgoedeigenaren door een instrument te ontwikkelen dat landgoedeigenaren intern helpt hun landgoed te karakteriseren en te ontwikkelen en extern helpt ter ondersteuning van de communicatie met de omgeving.
4. De ontwikkeling van masterclasses 'Het landgoedbedrijf in de 21^e eeuw'.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

1. De rijksoverheid is bereid in 2012 en in 2013 bij te dragen aan de kosten van in totaal 12 landgoedgesprekken met stakeholders (landsdekkend).

2. De rijksoverheid is bereid bij te dragen aan het versterken van het ondernemerschap van landgoedeigenaren en de daaraan gekoppelde communicatie door bij te dragen aan het doorontwikkelen van instrumenten. Hiervoor is al €40.000 uitgetrokken in het onderzoeksbudget.

3. De rijksoverheid is bereid bij te dragen aan het ontwikkelen van masterclasses.

4. De Rijksoverheid neemt een inspanningsverplichting op zich om de toepassing van resultaten in eigen regelgeving en/of dat van medeoverheden te bevorderen.

Trekkers: Charlotte Rauwenhoff, Kien van Hövell, Liesbeth Cremers, Willem de Beaufort

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Elmar Theune (EL&I)

Factsheet Green Deal: Nuttige toepassing resthout in de emballage- en palletindustrie

Betrokken partijen: Pallet Kisten Fabriek (PKF) B.V., Nederlandse Emballage- en Palletindustrievereniging (EPV), Platform Hout in Nederland (PHN)

Beschrijving initiatief

De emballage- en palletindustrie wil duurzaam omgaan met de grondstof hout en bekijkt de mogelijkheden om het cascade-model toe te passen. Het cascade-model is in Nederland beter bekend als de Ladder van Lansink: product, producthergebruik (inclusief reparatie), materiaalhergebruik (geperste palletklossen, spaanplaatmateriaal) en hoogwaardige energierugwinning. De emballage- en palletindustrie gebruikt bijvoorbeeld gecertificeerd hout. De industrie verbruikt veel energie om met name de drooginstallaties voor pallets en houten verpakkingen van warmte te voorzien. Vervanging van gas door schoon resthout (uit eigen bedrijf) is een optie die voordelen biedt:

- Gas als fossiele grondstof wordt vervangen door hout, CO2 voordeel
- Verwerking restmateriaal op eigen locatie voorkomt onnodige transportkosten
- Inzet hout is bedrijfseconomisch gunstig ten opzichte van gas. Een gemiddelde productielocatie verbruikt 100.000 tot 200.000 m3 gas op jaarbasis
- Impuls Renewable Energy Sources. Het verbranden van hout is een CO2 neutrale kringloop.

De partijen zijn ervan overtuigd dat pro-actief inspelen op het thema duurzaamheid een conditio sine quo non is voor de continuïteit van de branche en sector.

Prestatie PKF B.V.:

1. Deze onderneming, initiatiefnemer binnen de EPV, heeft een houtstookinstallatie op de locatie in Oud-Gastel, maar zal bij wegnemen van de wettelijke belemmering ook op de locatie te Heinenoord overgaan van gas naar hout.

Prestatie Nederlandse Emballage- en Palletindustrievereniging (EPV):

1. De EPV zal inzet resthoutverbranding bij de productielocaties van de leden actief bevorderen, daarover communiceren met stakeholders, inclusief EL&I.

Prestatie Platform Hout in Nederland (PHN):

1. PHN draagt zorg voor de koppeling van de Green Deal aan de uitvoering van het convenant (afstemming en informatie).
2. PHN zorgt voor de communicatie van de resultaten naar de andere sectoren binnen de houtketen zoals de timmerindustrie en andere houtverwerkende bedrijven (allen aangesloten bij het platform). Stimuleert de uitrol van de resultaten
3. PHN werkt samen met EPV en KPF BV aan publiciteit rond de Green Deal.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

1. De Rijksoverheid neemt een inspanningsverplichting op zich om te bewerkstelligen dat niet langer heel het bedrijf onder de milieuvergunning geplaatst hoeft te worden, wanneer het gaat om het bij het in gebruik nemen van een verbrandingsinstallatie op eigen resthout.

2. De Rijksoverheid neemt een inspanningsverplichting op zich om vergunningsverleners vervolgens voor te lichten over de mogelijkheden over het vervallen van de verplichting om heel het bedrijf onder de milieuvergunning te plaatsen bij het in gebruik nemen van een verbrandingsinstallatie op eigen resthout.
3. De Rijksoverheid zal onderzoeken of bij transport het bijproduct wel als afval gezien moet blijven worden.
4. De Rijksoverheid neemt een inspanningsverplichting op zich om vergunningsverleners voor te lichten over wanneer het bij resthout om een bijproduct gaat en wanneer het om een afvalproduct gaat.

Trekker: Jaap van den Briel (PHN)

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Maaïke Moolhuijsen/Henk Soorsma (NenB)

Factsheet Green Deal: Veenvervanging

Betrokken partijen: Van Iersel, Attero, Bruins & Kwast, Den Ouden Groep, Branche Vereniging Organische Reststoffen

Beschrijving initiatief

Een analyse van beleidsinstrumenten uitwerken, om de mogelijkheden om veenvervangers in te zetten te stimuleren. Hierbij wordt gekeken of het gebruik van hout hoger in de cascade kan worden gestimuleerd (voor biobased veenvervanging versus energieproductie). Veen wordt voor een belangrijk deel toegepast in de potgrondsector en in specifieke grondproducten. Voor een aantal van deze toepassingen van (zwart) veen is een uitstekend biobased alternatief beschikbaar en bewezen, namelijk hoogwaardige compost gemaakt uit organische reststromen. In 2010 is circa 20% van alle in Nederland geproduceerde groencompost en GFT-compost, overeenkomend met ongeveer 300.000 ton, ingezet als grondstof voor potgrondproductie (veenvervanger). Het produceren van veenvervanger vraagt om een precieze sturing van inputmaterialen en procescondities van het composteerproces. In de 'receptuur' voor het vervaardigen van biobased veenvervangers, is voldoende hout essentieel. Echter, het houtdeel van organische reststromen wordt in toenemende mate ingezet voor hernieuwbare energieproductie. De verdere groei van de productie van biobased veenvervangers wordt hierdoor belemmerd. De hoeveelheid veen die kan worden vervangen wordt daarbij primair begrensd door de beschikbaarheid van geschikte reststromen, en niet zozeer door de technische mogelijkheden.

Prestatie producenten van veenvervangers (Van Iersel, Attero, Bruins & Kwast, Den Ouden Groep):

- In 2012 samen met de Rijksoverheid onderzoeken welke beleidsmatige instrumenten kunnen worden ingezet om te komen tot een hoogwaardiger inzet van hout in de cascade, uitgewerkt voor de casus veenvervanging versus energieproductie;
- Door samenwerking in de keten van afnemers (RHP, potgrondindustrie, tuinbouwsector, mogelijk kleinverbruik sector) vraag en aanbod nog beter op elkaar afstemmen (kwaliteiten, prijsstelling, specifieke afzetsectoren). In 2012 identificeren van vragen voor noodzakelijk verder onderzoek om tot betere en efficiëntere ketensamenwerking te komen;
- De specifieke kwaliteitsaspecten van veenvervangers uit te dragen naar relevante stakeholders in de markt (tuinbouw, potgrondsector, etc.) en overheden (als duurzaam inkoper).

Prestatie partij Branche Vereniging Organische Reststoffen (BVOR):

- In 2012 samen met de Rijksoverheid onderzoeken welke beleidsmatige instrumenten kunnen worden ingezet om te komen tot een hoogwaardiger inzet van hout in de cascade, uitgewerkt voor de casus veenvervanging versus energieproductie;
- Het monitoren van marktgegevens over de productie en afzet van veenvervangers, mede in relatie tot alternatieve afzetmogelijkheden voor de organische reststromen;
- De BVOR faciliteert het proces om door kennisuitwisseling tussen producenten van veenvervangers (composteerbedrijven), het productieproces (kosten)technisch te

optimaliseren. Het gaat hierbij óók om het betrekken van kleinere producenten, voor wie productie van veenvervangers op dit moment nog onvoldoende commercieel interessant en/of technisch te complex is.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

- De Rijksoverheid zal in 2012 samen met de partijen onderzoeken welke beleidsinstrumenten effectief, passend en haalbaar zijn om te komen tot inzet van hout hoger in de cascade, specifiek voor de casus veenvervanging versus energieproductie. De overheid zet zich in om 'geschikt bevonden' instrumenten daadwerkelijk te implementeren.
- De resultaten van deze analyse zal de overheid tevens benutten bij het verder ontwikkelen van een beleidsinstrumentarium voor de biobased economy, en het gecascadeerd gebruik van biomassa in zijn algemeen.
- De overheid zal de mogelijkheden onderzoeken om het gebruik van biobased veenvervangers via haar duurzaam inkopen beleid te stimuleren.
- De Rijksoverheid neemt een inspanningsverplichting op zich om ook andere bestuursorganen (provincies, gemeenten en waterschappen) te betrekken.

Trekker: Arjen Brinkmann (BVOR)

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Maaïke Moolhuijsen/Henk Soorsma (NenB)

Factsheet Green Deal: Vogelwerende Teelt Olifantsgras

Betrokken partijen: de boeren Miscanthusgroep, Wageningen UR.

Beschrijving initiatief

Met dit initiatief en het bijbehorende pilotproject wordt gekeken of de teelt van Olifantsgras (Miscanthus) ervoor kan zorgen dat de omgeving rond Schiphol onaantrekkelijk wordt voor ganzen en andere grotere vogelsoorten. Het groeiend aantal ganzen rond Schiphol dat nu op het boerenland afkomt, beïnvloedt de vliegveiligheid negatief. Naast de vogelwerende toets is de ambitie om met deze proef nieuwe grondstoffen voor Schiphol en de biobased economy te telen en daarmee economische, innovatieve en duurzame perspectieven te bieden. De Partijen willen de vliegveiligheid rond Schiphol verbeteren en de concurrentiekracht van de boeren in de omgeving van Schiphol vergroten. Zij delen het belang om vliegen en boeren naast elkaar te kunnen laten bestaan. Dit initiatief past in een breder kader van verduurzaming van Schiphol waar het gaat om experimenten met vogelwerende teelten. Schiphol zal nagaan of zij als partij samen met de Meerboeren in het voorjaar van 2012 kunnen aansluiten bij deze Green Deal.

Prestatie de boeren Miscanthusgroep (boeren uit de Haarlemmermeer):

1. Drie boeren uit de Haarlemmermeer starten in het voorjaar van 2012 met de teelt van Olifantsgras. Na twee jaar is deze rijp voor de oogst.
2. De boeren Miscanthusgroep zal alle praktijkkennis delen.
3. De boeren stoppen de teelt voortgekomen uit deze Green Deal als blijkt dat het juist tot een verslechtering van de vliegveiligheid leidt.

Prestatie Wageningen University and Research Centre (Wageningen UR):

4. De Wageningen UR krijgt de mogelijkheid om de proef met Olifantsgras te benutten voor het vogelonderzoek (w.o. ganzen).
5. De Wageningen UR neemt de coördinatie van de proef met Olifantsgras op zich.
6. De Wageningen UR zal kennis- en onderzoeksgelden inzetten voor het economisch rendabel maken van bio-based materialen uit (bio)raffinage van Olifantsgras.
7. De Wageningen UR zal de boeren helpen bij het afzetten van het gewas en het bedrijfsleven inschakelen in de keten.
8. Wageningen UR zal in samenwerking met Schiphol theGROUNDS ruimte maken voor exposure voor de proef van Olifantsgras en zo in samenwerking met de Rijksoverheid en het bedrijfsleven de kennistransfer en communicatie via de TestingGrounds faciliteren.

Tegenprestatie Rijksoverheid:

9. De Rijksoverheid zet zich samen met Schiphol en de betrokken boeren in om beide sporen van vogelwerende gewassen halfjaarlijks te monitoren op vogelwerendheid om een goede vergelijking te kunnen maken tussen het bestaande grond gebruik (w.o. de wisselteelt) en de Olifantsgrasoptie.

10. De Rijksoverheid brengt deze pilot onder de aandacht van topsectoren Logistiek, Bio-based Economy, Energie en Chemie. De verkenning van BBE toepassingen is interessant, omdat innovatie gestimuleerd wordt, waaruit een nieuwe markt kan ontstaan.
11. De Rijksoverheid zal via de Dienst Landelijk Gebied en in overleg met betrokken overheden kennis en kunde leveren rond de landschappelijke inpassing van dit gewas en de invloed ervan op de omgeving, en zal in het gebied bevorderen dat er zoveel mogelijk een aaneengesloten proefgebied ontstaat.
12. De Rijksoverheid faciliteert de kennistransfer en communicatie internationaal, ook via de Dienst Landelijk Gebied in de richting van gemeente Haarlemmermeer, provincie en andere betrokken bestuursorganen.

Trekker: Vincent Kuypers (Wageningen UR)

Aanspreekpunt Rijksoverheid: Maaïke Moolhuijsen/Henk Soorsma (NenB)